

4 Ιανουαρίου 2016

Αναμνήσεις από τον Γέροντά μου Ιωσήφ

Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Άγ. Ιωσήφ Ησυχαστής / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Γέρ. Εφραίμ Φιλοθείτης-Αριζονίτης

Γέρων Εφραίμ Φιλοθείτης (Προηγούμενος Ι. Μ. Φιλοθέου)

Όταν ακόμη ήμεθα κοντά στον μακαριστό Γέροντά μου Ιωσήφ, πολλές φορές, για να μας ωφελήσει, έπιανε και μας εδιηγείτο την ζωή του. Ξεκινούσε από την παιδική ηλικία και λέγοντάς μας όσα πράγματα είχε γνωρίσει μας ωφελούσε πολύ. Μας έλεγε πράγματα που εμείς δεν εγνωρίζαμε και, όπως απεδείχθη εκ των υστέρων, μας ωφέλησαν πολύ μετά την αποδημία του για τον άλλο κόσμο. Θα ήθελα να σας εκθέσω μερικά από αυτά τα πράγματα που μάθαμε η βιώσαμε κοντά του και προς ιδικήν σας ωφέλεια.

Όπως ξέρετε, όταν ο Γέροντας ήταν στον κόσμο, δεν είχε καθόλου θρησκευτικότητα, ήταν ένας αγνός νέος, λογικός, δίκαιος, τίμιος και μισούσε πάρα πολύ το άδικο. Προήρχετο από πολύ φτωχή οικογένεια και από νωρίς επιδόθηκε με ζήλο στο εμπόριο, με σκοπό να βοηθήσει την οικογένειά του και να πλουτίσει. Με την εξυπνάδα και τις ικανότητές του κατάφερε, ευθύς εξ αρχής αφ' ότου ήλθε στην Αθήνα, να προκόψει στο εμπόριο και να δημιουργήσει ικανή περιουσία. Πριν τον επισκεφθεί ο Θεός και του δώσει τη μεγάλη μετάνοια, είχε αρραβωνιασθεί, αλλά, καθώς έλεγε ο ίδιος, ζούσε τόσο προσεκτικά, ώστε ποτέ δεν άγγισε τη μνηστή του φοβούμενος μήπως φθάσει στο σημείο να την ασπασθεί.

Κάποια μέρα διάβασε ένα θρησκευτικό βιβλίο και τον σαγήνευσε. Δημιουργήθηκε

μέσα του μία λύπη, μία αθυμία και μία βαριεστημάρα προς τα εγκόσμια. Όταν τον είδαν έτσι άκεφο οι κόρες της ιδιοκτήτριας του σπιτιού στο οποίο έμενε, τον ρώτησαν την αιτία και, για να τον βοηθήσουν, του έδωσαν να διάβασει το «Νέον Εκλόγιον», ένα βιβλίο με μία πολύ καλή επιλογή βίων Αγίων.

Απόρησε ο Γέροντας όταν το διάβασε, δεν μπορούσε να πιστέψει πως υπήρχαν τέτοιοι άνθρωποι που αγωνίσθηκαν για το Θεό τόσο σκληρά στη ζωή τους, που έκαμαν με τη βοήθειά Του τόσα και τέτοια τέρατα και σημεία. Τότε του ήρθε η μνήμη του θεού κι από τότε ο Θεός έστειλε τη μετάνοια, έστειλε το φωτισμό του, του άνοιξε το νου κι άρχισε να σκέπτεται για την ψυχή του.

Από τότε άρχισε η νέα πνευματική σταδιοδρομία του. Εξομολογήθηκε για πρώτη φορά στη ζωή του στον πνευματικό τις αμαρτίες του με πολλά-πολλά δάκρυα, άρχισε να «κρυώνει» προς το εμπόριο, που το θεωρούσε πλέον εμπόδιο και αμαρτία στην καινούρια του πορεία, το εγκατέλειψε κι άρχισε να εργάζεται πολύ απλά εδώ κι εκεί, για να κερδίζει μόνο το ψωμί του.

Τις μέχρι τότε οικονομίες του άρχισε να τις δίνει ελεημοσύνη, για να συγχωρηθεί ο πατέρας του, ενώ παράλληλα πήγαινε σε διάφορα προσκυνήματα, για να τονωθεί η πίστη του και η μετάνοιά του. Πριν αναχώρησει για το Άγιον Όρος, ήθελε να ελέγξει κάπως τις δυνατότητές του για τη μοναχική ζωή και προσπαθούσε να ασκηθεί, όσο μπορούσε, μέσα στον κόσμο. Πήγαινε στην Πεντέλη και θέλοντας να μιμηθεί τους στυλίτες ξενυχτούσε πάνω στα δένδρα, νήστευε πολύ (περνούσε το εικοσιτετράωρο με λίγο ψωμί η ένα-δύο λουκούμια), ντυνόταν απλά, σκορπούσε τα χρήματά του και με λίγα λόγια άρχισε να μιμείται τους αγίους.

Όταν πιά είδε ότι μπορεί να ασκηθεί, να γίνει μοναχός, το αποφάσισε. Αφού αποκατέστησε την αδελφή του δίνοντάς της την ανάλογη προίκα και σε ηλικία 24-25 ετών ξεκίνησε για το Άγιον Όρος. Σκοπός του ήταν να μπει στην υπακοή κάποιου ασκητή που να τρώει μόνο χόρτα, να αγρυπνά όλη τη νύχτα και να νήφει. Γι' αυτό και κατευθύνθηκε προς την έρημο. Μα τέτοιον ασκητή που γύρευε δεν βρήκε, γιατί, καθώς του είπαν, οι τέτοιου είδους αγωνιστές είχαν εκλείψει. Υπήρχαν κάποιοι ασκητές που έτρωγαν μία φορά την ημέρα, αλλά όχι μόνο χόρτα. Μπήκε στην υπακοή του γέρο-Δανιήλ, του Γέροντα των Δανιηλαίων, ανθρώπου πολύ πνευματικού, έμεινε ένα διάστημα κοντά του, του διάβαζε το Ψαλτήρι κι από την πολλή κατάνυξη έκλαιγε. Είδε ο γερό-Δανιήλ την πνευματικότητά του και τον έστειλε πάλι στη σπηλιά του, για να ασκηθεί μόνος του. Σε λίγο, για να μην πέσει σε πλάνη, πράγμα που κινδυνεύουν να πάθουν όσοι ασκούνται μόνοι τους, του έστειλε τον γέρο-Αρσένιο, έναν απλοϊκό μοναχό που είχε έρθει από την Ιερουσαλήμ και ποθούσε την ησυχία. Με την υπόδειξη τότε του γέρο-Δανιήλ ο Γέροντας και ο γέρο-Αρσένιος πήγανε και κοινοβιάσανε στο γέρο-Εφραίμ και τον γέρο-Ιωσήφ, οι

οποίοι ήταν συγγενείς, Αρβανίτες στην καταγωγή, και μόναζαν μαζί στα Κατουνάκια.

Θα σας αναφέρω ένα περιστατικό, για να δείτε πόσο ο Γέροντας αγωνίσθηκε πάνω στο πάθος του θυμού, γιατί, όπως ξέρετε, ήταν λίαν θυμώδης. Κάποια μέρα ένας γείτονας μοναχός Κρητικός άρχισε να φωνάζει και να βρίζει τον γέρο-Εφραίμ άδικα για κάποιο λόγο. Ο Γέροντας, νέος με ζωντανά τα πάθη ακόμα μέσα του, σκέφθηκε να βγει έξω αγανακτισμένος να «τακτοποιήσει» τον μοναχό, γιατί άδικα στενοχωρούσε το Γέροντά του. Όμως κρατήθηκε, μπήκε στο ναό του Ευαγγελισμού, έπεσε στο έδαφος κι άρχισε να επικαλείται την Παναγία να τον συγκράτησι από κάποια ενδεχομένως ακραία συμπεριφορά. Κλαίγοντας και οδυρόμενος, βρέχοντας το έδαφος με την πλημμύρα των δακρύων του είδε ότι το πάθος του θυμού υποχώρησε, ηρέμησε, λογικεύθηκε και βγαίνοντας έξω τακτοποίησε το πράγμα με πολλή αγάπη.

Όπως εκ των υστέρων ομολογούσε ο Γέροντας, αν δεν κυριαρχούσε στο θυμό του εκείνη τη μέρα, ίσως και να σκότωνε τον μοναχό γιατί είχε τόση ανδρεία και δύναμη μέσα του, που μπορούσε να τα βάλει με δέκα και να τους νικήσει. Αυτή ήταν η πρώτη νίκη στο μοναχικό του στάδιο.

Μετά την κοίμηση του γέρο-Εφραίμ και του γέρο-Ιωσήφ οι δύο μοναχοί φλεγόμενοι από τον πόθο για σκληρότερη ασκητική ζωή ανέβηκαν στον Άγιο Βασίλειο που τους ήταν γνωστός όπως και άλλες σπηλιές μεγάλων οσίων του Αγίου Όρους — του αγίου Αθανασίου του Λαυριώτου, του οσίου Νείλου του Μυροβλήτου, του αγίου Πέτρου του Αθωνίτου — πριν μονάσουν κοντά στον παππού Εφραίμ. Μία φορά βαδίζοντας από τον Άγιο Βασίλειο προς την Λαύρα, όπου ήταν ο πνευματικός τους, για να εξομολογηθούν και να λειτουργηθούν, καθώς έφθασαν στη θέση «Κρύα Νερά» κάτω από τον Άθωνα, από το πολύ χιόνι, την ταλαιπωρία και την εξάντληση από την υπερβολική νηστεία ο Γέροντας απέκαμε. Σταμάτησαν άναψαν λίγη φωτιά να ζεσταθούν κι όλη τη νύχτα την πέρασαν κάνοντας μετάνοιες, μέχρι που ξημέρωσε και γύρισαν πίσω.

Για να βιάζει ο Γέροντας τον εαυτό του σε ολονύχτια ορθοστασία (δέκα ώρες), έφτιαξε ένα μπαστούνι κάπως διαφορετικό από τα συνηθισμένα, όπως έχετε δει, και κει πάνω ακουμπούσε και προσήχeto με η χωρίς το κομποσχοίνι. Μία φορά — ποιός ξέρει μετά από πόσες ώρες τέτοιας αγρυπνίας — έχασε τις αισθήσεις του και έπεσε κάτω. Όταν συνήλθε, ένιωσε τον εαυτό του πεσμένο κάτω, την εικόνα της Παναγίας και το καντηλάκι του πεσμένο κάτω και χυμένο πλάι του, το μπαστούνι πεταμένο πέρα μακριά.

Άλλοτε πάλι έκανε έγκλειστος, δεν έβγαινε καθόλου. Από το παραθυράκι κατά

διαστήματα ο γέρο-Αρσένιος του έδινε το παξιμαδάκι. Μία νύχτα άνοιξε το παράθυρο να πάρει αέρα, ζαλίστηκε κι έπεσε απ' το παράθυρο.

Κάποτε σε μίαν εορτή, ο γέρο-Αρσένιος πήγε σε γειτονική καλύβη για να κοινωνήσει, ενώ ο Γέροντας αγρυπνούσε μόνος του με πολύ πένθος και μία αίσθηση της αμαρτωλότητας και αναξιότητός του, διότι οι άλλοι πατέρες θα μεταλάμβαναν, ενώ αυτός θα έμενε άμοιρος αυτής της χάριτος για τις αμαρτίες του. Ξαφνικά ένωσε ένα σκούντημα στο κεφάλι, σήκωσε το κεφάλι, κοίταξε και μέσα στα σκοτεινά είδε μία λάμψη. Μέσα στη λάμψη ήταν ένας ωραιότατος άγγελος που κρατούσε στο αριστερό του χέρι ένα κουτάκι ολόλαμπρο και στο δεξί μία λαβίδα. Ο Γέροντας ευρισκόμενος υπό την επήρεια του πνευματικού αυτού φαινομένου και του μυστηρίου της χάριτος της οπτασίας κατάλαβε αθέλητα και χωρίς να σκεφθεί — γιατί σ' αυτές τις στιγμές ο άνθρωπος παύει να σκέφτεται αισθάνεται κατά το σύνηθες — έκαμε αυτό που ο Θεός του έλεγε να κάνει: Άνοιξε το στόμα του, κοινωνήσε από του αγγέλου το χέρι με Άγιον Άρτον και έφυγε ο άγγελος, έσκυψε πάλι το κεφάλι του και δυναμωμένος από το γεγονός συνέχισε την ευχή.

Πολλές είναι οι ασκήσεις που έκαμνε ο Γέροντας και με τη χάρη του Θεού κατάφερε να αγνίσει τελείως τον εαυτό του κυρίως από το σαρκικό πάθος. Η θέση του μονάχου απέναντι στο πάθος το σαρκικό, πρέπει να είναι πόλεμος στήθος με στήθος. Οι σαρκικοί λογισμοί να αντιμετωπίζονται με ξύλο. «Σκοτώστε τον εαυτό σας», μας έλεγε, «για να ζήση η ψυχή». Εάν δεν αντιμετωπίσομε αυτό το θηρίο κατ' αυτόν τον τρόπο, δεν υποτάσσεται η σάρκα στο πνεύμα. «Το ξύλο θα τόχετε κάτω από το μαξιλάρι και, μόλις έλθουν οι λογισμοί, ξύλο! Έτσι σιγά-σιγά ο άνθρωπος αποκτά το άνθος και την ευωδία της αγνότητας και της καθαρότητας, πράγμα που έχει πολλή παρρησία στο Θεό».

Η αγνότης του Γέροντος ήταν κάτι το θαυμαστό. Θυμάμαι, όταν έμπαινα το βράδυ στο κελλάκι του, ευωδίαζε όλο. Η δε οσμή της προσευχής του αισθανόμουν να διαποτίζει ο, τι τον περιέβαλε, επηρεάζοντας όχι μόνο τις εσωτερικές αλλά και τις εξωτερικές μας αισθήσεις. Όταν μας μιλούσε για την αγνότητα της ψυχής και σώματος, έφερνε πάντοτε ως παράδειγμα την Παναγία μας. «Δεν μπορώ να σας περιγράψω», έλεγε, «πόσο αρέσει στην Παναγία μας η καθαρότης και η σωφροσύνη. Επειδή αυτή είναι η μόνη αγνή Παρθένος, γι' αυτό και όλους έτσι μας θέλει και μας αγαπά». Και πάλι έλεγε: «Δεν υπάρχει άλλη πιό ευωδιαστή θυσία προς τον Θεό, σαν την αγνότητα του σώματος, που αποκτάται με αγώνα και αίμα. Γι' αυτό βιασθείτε! Μη δέχεσθε καθόλου τους αισχρούς λογισμούς!»

Όταν ήμεθα στη Νέα Σκήτη, ήρθε κάποιος μοναχός και είπε στον Γέροντα ότι είχε σαρκικό πόλεμο και τα σχετικά. Ο Γέροντας του είπε να κόψει το κρασί, να «σφίξει

τη ζώνη του», να διώχνει τις αισχρές φαντασίες, να χρησιμοποιεί το ξύλο και να είναι σίγουρος ότι ο πόλεμος θα υποχώρησει. Μετά από κάποιο διάστημα ξανάρθε ο μοναχός και είπε ότι ακολούθησε την εντολή, αλλά ο πόλεμος συνεχιζόταν. Του 'δωσε το ξύλο ο Γέροντας, για να του δείξει πως χτυπάει τον εαυτό του, μα εκείνος στην ουσία χάιδευε το σώμα του. Τότε ο Γέροντας άρπαξε το ξύλο, σήκωσε το ζωστικό και με τρεις που έδωσε στα πόδια τόσπασε το ξύλο. Απόρησε ο μοναχός. «Παιδάκι μου, έτσι βγαίνουν τα δαιμόνια! Όχι με χαϊδέματα!»

Έλεγε μάλιστα ο Γέροντας σχετικά, ότι μία μέρα κάνοντας την ευχή, καθώς έκλεισε τα μάτια του, είδε μπροστά του ένα δαίμονα. Φώναξε τον γέρο-Αρσένιο ν' ανάψει φωτιά, μιά και μετά από πάλη τον είχε δέσει, ώστε να τον κάψουν. Όταν κατάλαβε ο δαίμονας, έγινε κόρακας κι έφυγε. Όταν ξύπνησε ο Γέροντας, είδε ότι είχε απελευθερωθεί από το πάθος της σαρκός. Οι τοίχοι του κελλιού του ήταν χαλασμένοι από τις μπουνιές και τα κτυπήματα, δείγματα της πάλης του με τους δαίμονες.

Μέσα στην αδελφότητά μας, στη μικρή μας συνοδεία, βασικό στοιχείο της μοναστικής μας ζωής ήταν και η αγρυπνία. Μας το τόνιζε ο Γέροντας ότι χωρίς αγρυπνία προκοπή δεν γίνεται, δεν αποκτά θεμέλιο ο μοναχός. Και όπως ξεύρετε, ήταν καθιερωμένο, από την πρώτη νύχτα που θα ερχόταν κάποιος δόκιμος στη συνοδεία μας έπρεπε ούτως η άλλως να αγρυπνήσει. Αγρυπνούσαμε όλη τη νύχτα, Ιδιαίτερα το καλοκαίρι που η νύκτα είναι μικρή. Η αγρυπνία μας ήταν δέχα ώρες: κομποσχοίνι, μετάνοιες, μελέτη και λογισμοί στον Γέροντα. Μα μπόρεσες να κοιμηθείς το απόγευμα, μα δεν μπόρεσες εξαιτίας πειρασμού η για κάποιον άλλο λόγο, η αγρυπνία σου θα γίνει! Αυτό ήταν το τυπικό. Ουδεμία συγκατάβασις συγχωρείτο από μέρους του Γέροντος, ώστε να μην αγρυπνήσει ο αδελφός. Μας γύμναζε πάντοτε στην αγρυπνία και μας έλεγε το πόσον ωφέλιμη είναι. Πόσα είναι τα κέρδη τα πνευματικά, πόσο πλουτίζει τον άνθρωπο, πως τον κρατάει νηφάλιο. Πόσα είναι τα χαρίσματα της νοεράς προσευχής. Μας υπενθύμιζε το σκοπό για τον οποίο εγκαταλείψαμε τον κόσμο και πήγαμε κοντά του έχοντας γνώση του αυστηρού τυπικού. Όταν επρόκειτο να με κάμει μοναχό, μου είπε: «Θάνατος! Είτε έτσι είτε αλλιώς, είτε ζης, είτε αρρωστήσης, είτε πόνεσης, ένα θα 'χης στη σκέψη σου: ότι ο θάνατος μόνο θα σε χωρίσει από εδώ. Μη ζήτησης παράκληση, μη ζήτησης θεραπείες». «Να 'ναι ευλογημένο, Γέροντα. Θάνατος, θάνατος!»

Ο λογισμός βέβαια, πότε της υπερηφάνειας, πότε της αμελείας η οτιδήποτε άλλο, με πολεμούσε πολύ, αλλά μας έλεγε να τον αντιμετωπίζουμε με τέλεια καταφρόνηση και αδιαφορία. «Κράτα την ευχή! Θα περάσει. Φουρτούνα είναι-επίθεσις. θα υποχώρησει. Όταν εσύ αντισταθείς, όταν κρατήσεις το μέτωπο γερά, όταν δεν χάσεις το θάρρος σου, θα υποχώρησει. Ούτως η άλλως αυτή είναι η

τακτική του διαβόλου: να επιτίθεται, για να σπάσει το μέτωπο, να ρίξει το τείχος, να προχωρήσει η ορμητικότητα του νερού, να κατακλύσει, να γκρεμίσει ο, τι όρθιο υπάρχει. Κράτα το τείχος γερά, και αυτός θα υποχώρησει». Και υποχωρούσαν οι λογισμοί.

Αγρυπνούσαμε κάθε νύχτα. Ώρες στην προσευχή. Άλλος στο σκαμνάκι, άλλος κάτω, εισπνέαμε και εκπνέαμε το όνομα του Χριστού. Αγωνιζόμαστε με όλη μας τη δύναμη. Μας πολεμούσε ο ύπνος; Αντιστεκόμεθα, βγαίναμε έξω από την καλύβα. Μα κρύο, μα βροχή, μα παγωνιά, έξω! Προκειμένου να κοιμηθούμε και να χάσουμε την αγρυπνία, προτιμότερος ο πόλεμος, προτιμότερη η δυσκολία. Κι ας μη καταλαβαίναμε την ευχή, αρκεί να ήμεθα άγρυπνοι και να μαχώμεθα. Μας συνιστούσε επίσης ο Γέροντας ότι δεν πρέπει να λείπουν τα δάκρυα από την αγρυπνία του μοναχού. Ο μοναχός πρέπει να κλαίει συνεχώς, για τις αμαρτίες του, για τους άλλους, για την προς τον Θεόν αγάπη.

Μας έλεγε επίσης ότι, όταν η προσευχή προχώρησει και καλλιεργηθεί προφορική επίκληση του ονόματος του Ιησού, αρχίζει σταδιακά ο νους να απαλάσσεται από τον μετεωρισμό και να κατακτά το όνομα του Χριστού. Αφού ο νους πάρει όλη την προσευχή, τότε αρχίζει να ανοίγεται η καρδιά και να δέχεται το κατέβασμα της προσευχής. Και μετά από χρόνια, μετά από βία περιεκτική, δηλ. βία γενική σ' όλους τους αγώνες της ασκήσεως, η καρδιά δέχεται ολόκληρη την προσευχή και δημιουργείται η καρδιακή κατάσταση, που είναι μία κατάκτηση βασιλική της καρδιάς πάνω στην ευχή και στα πάθη. Κυριαρχεί μία ειρήνη και μία υποταγή των πάντων στην κυβέρνηση του Χριστού, που βασιλεύει διά του θείου ονόματός Του.

Πρωτόπορος στην ευχή ήταν ο Γέροντας. Αγρυπνούσε πάντα με μεγάλες επιτυχίες. Νοερά προσευχή επτά-οκτώ ώρες, οκτώ ώρες ο νους μέσα στην καρδιά. Σκεφθείτε δουλειά με το όνομα του Χριστού! Οκτώ ώρες μέσα στην καρδιά! Σκεφθείτε το όργωμα της καρδιάς διά της χάριτος του Θεού! Εξ ου γινόταν ο κλαυθμός, κατά το πλείστον από την αγάπη και τον έρωτα του Θεού. Όταν δεν υπήρχε αυτή η παράκλησις, ο κλαυθμός εστρέφετο πενθικός γύρω από τον θάνατο, γύρω από την σταύρωση του θεανθρώπου Χριστού μας, γύρω από την προσευχή για τον κόσμο — γιατί είχε πάρα πολύ μεγάλη αγάπη για τον κόσμο. Αν κάποτε δεν είχε άμεσα την επίσκεψη του Θεού, την προκαλούσε: Έψαλλε κανένα νεκρώσιμο τροπάριο, έφερνε στη μνήμη του άλλους αγωνιστές κι έτσι προσπαθούσε να ξεπεράσει τη δυσκολία και να ελκύσει τη θεία χάρη. Όλη τη μέρα μας υπενθύμιζε: «Κρατάτε την ευχή! Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με, Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με!»

Πήγαινα το βράδυ, όταν έβγαινε από την καλύβα του, τον πλησίαζα και του έλεγα ότι ο ύπνος με πολεμά. «Κράτα γερά! Κράτα το όπλο και μη φοβάσαι», μου απαντούσε. Το καλοκαίρι έρχονταν οι βάρκες και ψάρευαν με το φως, με τις

λάμπες. «Βλέπεις παιδί μου, έλεγε, πως αγωνίζεται αυτός εδώ ο ψαράς όλη τη νύχτα, για να πιάσει μία χούφτα ψάρια, να τα πάει στο σπίτι του, και παρακολουθεί και αγρυπνεί για κάτι το γήινο; Βλέπεις, καμιά φορά τραγουδάει, για να περάσει η ώρα. Εμείς που ήλθαμε, για να ψαρέψουμε την χάρη του Θεού, δεν πρέπει να αγρυπνούμε; Κι εμείς πρέπει να τραγουδούμε, δηλαδή να ψάλλουμε, να υμνολογούμε τον Θεό- να αγρυπνούμε στους λογισμούς, να μη κοιμώμεθα. Αυτός εδώ κάτω ο ψαράς για τα λίγα ψαράκια, εμείς όμως για πνευματική άγρα, για το ψάρεμα της Βασιλείας των Ουρανών, για χάρη περισσότερη, για μισθό αιώνιο ενώπιόν του Θεού. Μεγάλη υπόθεσις!». «Είναι αλήθεια, Γέροντα...». Κι έτσι μας δυνάμωνε.

Ο Γέροντας αγωνιζόταν πολύ και στην εγκράτεια. Όταν έφθανε η Μεγάλη Σαρακοστή, εκεί πιά εκορυφώνετο η νηστεία του. Στην πρώτη Σαρακοστή που ήμουν κοντά Του, η νηστεία που μας επέβαλε μου φάνηκε υπερβολική, αλλά ήταν πολύ πιό ήπια απ' αυτήν που έκαναν με τον γέρο-Αρσένιο τα προηγούμενα χρόνια. Είχαν κάτι πιατάκια που χωρούσαν μερικές μόνο κουταλιές φαγητό. Αυτό ήταν το φαγητό του εικοσιτετραώρου και χωρίς βέβαια ψωμί. Έπαιρναν ελάχιστη τροφή, ίσα-ίσα να μπορούν να στέκουν στα πόδια τους, για να αγωνίζονται.

Όταν τον συνάντησα εγώ, ήταν μέτριος στην αυστηρότητα εν συγκρίσει με την αυστηρότητα που είχε, όταν ήταν στον Άγιο Βασίλειο. Είχε ακουσθεί η φήμη του ως μεγάλου ασκητού και πήγαν αρκετοί, για να μονάσουν κοντά του, αλλά δεν μπόρεσαν, γιατί ήταν απαιτητικός. Όταν κατέβηκε στη Μικρή Αγία Άννα, όπου τον βρήκα εγώ, ήταν αυστηρός. Κυρίως με μένα ήταν ένας συνεχής καταπέλτης. Βέβαια ο θεός τον φώτιζε να με μεταχειρισθεί έτσι, γιατί είχα ανάγκη καθαρισμού από τον πολύ εγωισμό και την σκουριά που είχα μέσα μου. Έτσι ήταν αυστηρότατος στον Άγιο Βασίλειο, μέτρια αυστηρός στην Αγία Άννα και ακόμη λιγότερο στη Νέα Σκήτη. Όταν είχε έρθει ο π. Παντελεήμων από την Αμερική, έχοντας υπ' όψη του πόσο ήπιος και μαλακός είναι ο Γέροντας, δεν μπορούσε να πιστέψει την παιδαγωγία στην οποία με υπέβαλε. Κι ο ίδιος ο Γέροντας ομολογούσε ότι στον Άγιο Βασίλειο, όντας νέος ήταν πολύ αυστηρός, προϊόντος όμως του χρόνου θεώρησε προτιμότερο και αποτελεσματικότερο να επιβάλλεται όχι με την αυστηρότητα, αλλά με την αγάπη και τη συγκατάβαση.

Στην πρώτη Σαρακοστή που κάναμε πάνω τις πέντε ημέρες της εβδομάδος δεν μας έδινε ούτε φαγητό, ούτε ψωμί. Μία φορά το εικοσιτετράωρο τρώγαμε χυλό, που φτιάχναμε με 25 δράμια αλεύρι. Το Σαββατοκύριακο μας έκαμνε φαγητό με ψωμί. Το βράδυ δέκα ώρες αγρυπνία με προσευχή, με διπλάσιο και τριπλάσιο κανόνα σε κομποσχοίνια και μετάνοιες, και την ημέρα πολύ σκληρή δουλειά, πράγμα που οπωσδήποτε μας ωφελούσε ψυχικά. Ενώ εμείς σήμερα, όντες πολύ αδύναμοι

ψυχοσωματικά, δεν μπορούμε καν να διανοηθούμε τέτοια άσκηση. Τα κελλιά μας δεν είχαν την ανάπαυση των σημερινών κελλιών. Η ζωή μας ήταν ανθρωπίνως δύσκολη, αλλά με το λογισμό της αυταπαρηήσεως εύκολη. Όταν μας καλλούσε η υπακοή να τρέξουμε από το βουνό κάτω και να φορτωθούμε φορτίο, πολλές φορές πάνω από τις δυνάμεις μας, το κάναμε αμέσως, χωρίς καμία αντίρρηση. Μα αυτή ήταν η διδασκαλία του Γέροντος: Ο πρόθυμος άνθρωπος εις τα σωματικά είναι και στα πνευματικά πρόθυμος, όταν εγκεντρισθεί το πράγμα- όταν γίνει σε μία υπόσταση. Τότε ολοκληρώνεται ο αγωνιστής εις πνευματικόν άνθρωπον. Διότι ο κόπος ο σωματικός εν γνώσει και αληθεία βοηθά θαυμάσια τον άνθρωπο, τον μοναχό εις μετάνοια, εις πένθος και εις δάκρυα. Αυτοί οι κόποι της ημέρας και της νύκτας, με τις προσευχές του Γέροντος, μας έφερναν δάκρυα νύχτα-μέρα. Μα στην προσευχή ήταν αυτά, μα στο διακόνημα, μα πάνω στον κόπο, τα μάτια δεν σταματούσαν. Φθάναμε στο σημείο να μη νιπτώμεθα με νερό, αλλά με τα δάκρυα. Γι' αυτό πολλές φορές, όταν πέφταμε να κοιμηθούμε, ευωδία Θεού μας κύκλωνε. Οι ευχές του Γέροντα ήταν πολύ δυνατές.

Μου έλεγε ο Γέροντας ότι στους μεγάλους πειρασμούς γνώρισε χειροπιαστά τη χάρη του Θεού. Γιατί ανάλογα με τον πειρασμό που υπομένει κάποιος για την αγάπη του Θεού ο Θεός αποκρίνεται. Κι όταν ο άνθρωπος εργάζεται διά τον Θεόν με πολύ καλή προαίρεση, δεν είναι δυνατόν ο Θεός να τον αφήσει να πειρασθεί υπεράνω των δυνάμεών του. Αλλά και η ανταπόδοση από τον Θεό θα είναι ανάλογη. Μας το λέει αυτό κι ο αββάς Ισαάκ ο Σύρος: «Όταν κανείς περνάει μεγάλο πειρασμό και παρακάλεσει τον Θεό να τον απαλλάξει και εισακουσθεί, ο άνθρωπος στερείται ανάλογης χάρης, όσο ήταν το μέγεθος του πειρασμού τον οποίον του αφαίρεσε»*. Αυτό σημαίνει ότι οποίος θέλει να γνωρίσει την χάρη το πολύ, να κάνει υπομονή στους πειρασμούς. Με πίστη κι εμπιστοσύνη στον Θεό να κράτηση το μέτωπο, κι ο Θεός είναι παρών. Κάποτε ο Γέροντας περνούσε κάποιο μεγάλο πειρασμό εξωτερικά, αλλά κοπίαζε πάρα πολύ και ψυχικά. Κατέφυγε λοιπόν στην εκκλησία και έχυσε όλο τον πόνο της καρδιάς του μπροστά στην Παναγία, την οποία λάτρευε κυριολεκτικά. Τότε, χωρίς να το καταλάβει, έκλεισαν τα σωματικά του μάτια κι άνοιξαν τα ψυχικά. Είδε ότι η Παναγία βγήκε, ξεκόλλησε από το τέμπλο κι ολοζώντανη στάθηκε μπροστά του έχοντας στην αγκαλιά της τον Κύριο, βρέφος μικρό. «Μη στενοχωριέσαι, του είπε, εγώ θα σε βοηθήσω». Κι απλώνοντας το βρέφος το χεράκι Του τον θώπευε στο πρόσωπο και η ψυχή του Γέροντα γέμισε με απέραντη αγάπη και έρωτα Θεού. Η στενοχώρια έφυγε και η υπόθεση τακτοποιήθηκε πολύ καλά.

Αν πείτε για τη σιωπή, λόγο δεν έβγαζε χωρίς ανάγκη. Ιδιαίτερως τη Μεγάλη Σαρακοστή, όταν ήταν μόνοι τους με τον γέρο-Αρσένιο, τηρούσαν σιωπή όλη την εβδομάδα. Μιλούσαν μόνο από τον εσπερινό του Σαββάτου έως το απόδειπνο της

Κυριακής και μετά πάλι σιωπηλοί όλη την εβδομάδα- με νοήματα συνεννοούντο. Και επειδή πολλή ωφέλεια είχε δει από την άσκηση της σιωπής, απαγόρευε και σε μας να μιλούμε μεταξύ μας, μόνο για τα απολύτως αναγκαία έπρεπε να χαλούμε τη σιωπή. Όταν μας έστελνε έξω απ' το ησυχαστήριό μας για κάποια διακονία, δεν μας επέτρεπε να μιλήσουμε με κανένα. Θυμάμαι, όταν επέστρεφα, πάντοτε μου έκαμε ακριβή εξέταση, αν ετήρησα απόλυτη υπακοή και σιωπή. Σε παράβαση δύο-τριών λέξεων ο πρώτος μου κανόνας ήταν διακόσιες μετάνοιες.

Όπως σας έχω ξαναπεί, όταν ο Γέροντας ήθελε κάπου να πάει με τον γέρο-Αρσένιο, σε κάποιο μοναστήρι φερ' ειπείν, ξεχώριζαν, κρατούσαν μία απόσταση καθ' οδόν και λέγανε την ευχή: «Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με». Δεν πηγαίνανε μαζί, για να μη τους νικήσει ο διάβολος της αργολογίας και από την αργολογία ξεκινήσει η κατάκριση και τόσα άλλα. Γιατί παίρνανε το μέτρο αυτό; Μα για να εμποδίσουν τον πειρασμό. Γιατί ο πειρασμός παίρνει την ευκαιρία και προσπαθεί να ρίξει τον άνθρωπο στην αμαρτία.

Καμιά φορά ο γέρο-Αρσένιος, είτε γιατί ήταν παππούλης είτε γιατί ήταν απλός, πήγαινε να πει κανένα λόγο για κάποιον αδελφό εκτός της συνοδείας η εντός η κάποιο νέο που έμαθε. Μόλις άρχιζε, με τις πρώτες λέξεις, ο Γέροντας σήκωνε το χέρι του, του δινε μιά στο κεφάλι κι έλεγε: Άρσένιε, πρόσεχε- μη κατακρίνεις, δεν επιτρέπεται- θα χάσεις την χάρη του Θεού». «Έλα, τζάνεμ, τι είπα;», απαντούσε. Αυτό που είπες είναι εις θέσιν να σου στερήσει την ευλογία της προσευχής. Τι άλλο θέλεις;». «Ευλόγησον!». Αλλά εμείς οι νεότεροι ν' ανοίξουμε το στόμα να μιλήσουμε, αυτό δεν το γνωρίζαμε, η να μιλήσουμε μεταξύ μας και να αργολογήσουμε, δεν το είδαμε ποτέ.

Έμπαινε στο καράβι ο Γέροντας να πάει π.χ. από την Αγία Άννα στη Δάφνη: Το κεφάλι κάτω και «Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με, Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με...» Πήγαινε κάποιος πατέρας: «Τι κάνετε, π. Ιωσήφ, πως πάει η συνοδεία;». «Καλά, καλά, ευλογείτε. Κύριε Ιησού Χριστέ...», τον έκοβε.

Επιστατούσε πολύ στο θέμα της αργολογίας. Η κατάκριση ήταν ανύπαρκτη. Όταν επιχειρούσε κανείς να μιλήσει, καταπέλτης ο Γέροντας: «Εδώ μέσα δεν χωρούν νέα και ειδήσεις. Μόνο μπροστά! Σιωπή και ευχή! Τίποτ' άλλο! Δεν ήρθαμε εδώ να περάσουμε τον καιρό μας. Ο διάβολος καιροφυλακτεί, άγρυπνει τρέχει εδώ κι εκεί σαν λιοντάρι, ποιόν να βρει σε αμέλεια, σε ραθυμία, σε απρόσεκτη κατάσταση, να τον αρπάξει. Πρέπει να 'χουμε το νου μας». Αυτά και τόσα άλλα, για μας τους νεωτέρους, τους νέους μοναχούς που ήμεθα κοντά στο Γέροντα, ήταν ο θεμέλιος λίθος, το βαθύ θεμέλιο. Εάν δεν είχαμε αυτές τις νουθεσίες του Γέροντος κι εμείς από πλευράς μας δεν τις εφαρμόζαμε και δεν τις υλοποιούσαμε δεν θα γινόταν τίποτε απολύτως.

Μόλις κάποιος νέος αδελφός προσετίθετο στην συνοδεία μας, η πρώτη διδασκαλία που του έκανε ήταν: «Παιδί μου, την ευχή, θέλω να σε ακούω να λες την ευχή!». Κι όταν μεγαλώσαμε και γίναμε Ιερείς και ο, τι άλλο, συνέχεια την ευχή! Του έλεγα χαρακτηριστικά κάποτε: «Γέροντα, από την ευχή πονάει το στόμα μου η γλώσσα μου, έκλεισε ο λάρυγγάς μου, δεν μπορώ να αναπνεύσω- πονάει η καρδιά μου». «Δεν παθαίνεις τίποτα, υπομονή!» μου απάντησε. Και πράγματι η ωφέλεια ήταν πάρα πολύ μεγάλη. Πολλές φορές ερχόταν τόση χάρις από την προφορική ευχή, που ένιωθε κανείς μέσα του τόση θεία αγάπη, τόση αρπαγή του νου του. Και πάνω στο διακόνημα κατά περίεργο τρόπο ο νους δεν ήταν απλώς στην προσευχή αλλά στη θεωρία του Θεού, στη θεωρία — εν αισθήσει — του άλλου κόσμου.

Όταν τον ρωτούσα γιατί καμιά φορά η προσευχή μου δεν μπορεί να περάσει τη σκεπή του κελλιού μου, ο Γέροντας απαντούσε ότι την εμποδίζουν τα δαιμόνια κατ' οικονομίαν Θεού για πείρα. Άλλοτε έβλεπες τον νου, να μην τον εμποδίζει απολύτως τίποτε το πνευματικό και σαν σφαίρα με αφάνταστη και ασύλληπτη ταχύτητα να ανεβαίνει και να άπτεται εκείνα τα οποία ξεπερνούν την υλική φύσι. Γέροντα, του έλεγα, δεν νιώθω δυσκολία πάνω στα αμαρτήματά μου, δυσκολία στη σκέψη και στη θεωρία της εξόδου, δυσκολία στο ξεπέραςμα των τελωνίων; Προσπαθώ να βάλω τον νου μου, τον εαυτό μου στ' αριστερά του Κριτού για τη Δευτέρα Παρουσία και δεν πηγαίνει, αλλά αθέλητα, ανεμπόδιστα και αβίαστα πηγαίνει προς τα δεξιά». «Καλά, δεν καταλαβαίνεις;» μου λέει. «Δεν καταλαβαίνω απαντώ. «Τη στιγμή που σαν υποτακτικός άφησες το φορτίο σου όλο επάνω στους δικούς μου ώμους, εσύ ελάφρωσες. Για ποιά πράξη θα δώσεις απολογία, τη στιγμή που όλα τα έχεις αναθέσει σ' εμένα, τα έχεις εναποθέσει μπροστά μου, τα έχω αναλάβει εγώ και συ είσαι ελεύθερος; Πως να μην πας προς τα κει, ποιό πράγμα θα σ' εμποδίσει;». Και είχε δίκιο ο Γέροντας, γιατί δεν κάναμε τίποτε χωρίς να τον ρωτήσουμε.

Όταν, ενώ ήμασταν ακόμη στην Μικρή Αγία Άννα, είδε ο Γέροντας ότι δεν

μπορούμε να παραμείνουμε άλλο λόγω των δυσμενών συνθηκών διαβίωσης, της σκληρής ζωής, των ταλαιπωριών και του ανθυγιεινού κλίματος (γιατί αυτοί ήταν προχωρημένης ηλικίας κι εμείς οι νέοι με σακατεμένη υγεία, αιμοπτύσεις κ.λ. π.), πήρε στην προσευχή του την πληροφορία να φύγουμε για τη Νέα Σκήτη, που ήταν πιό χαμηλά και πιό υγιεινές οι συνθήκες διαβίωσης. Μείναμε για λίγο διάστημα μέσα στη σκήτη, στους Αγίους Αναργύρους. Όμως το καθεστώς και κάποιες διενέξεις δεν μας ανέπαυαν και σαν άνθρωποι ειρηνικοί αποφασίσαμε να φύγουμε. Ο ηγούμενος όμως του Αγίου Παύλου, όπου ανήκει η σκήτη, μας παρεχώρησε δωρεάν κάτι ησυχαστικά καλύβια που ήταν έξω από τη Σκήτη, τα οποία και μας ανέπαυσαν πλήρως, γιατί και σχέσεις διοικητικής φύσεως δεν θα είχαμε με τη σκήτη και το τυπικό της ερήμου θα μπορούσαμε να τηρήσουμε. Και πράγματι μέχρι τελευταία το τηρήσαμε.

Μετά την πολυχρόνια πείρα του ο Γέροντας είχε καταλήξει ότι συμφέρει σε κάποιον να βρει ένα πνευματικό οδηγό και να μπει σε ένα πρόγραμμα με λίγους κόπους πάνω στα σωματικά και να έχει ένα τυπικό πάνω στο θέμα της προσευχής και της εγκράτειας. Αυτό το πράγμα το βρήκαμε, όταν κατεβήκαμε στη Νέα Σκήτη. Τηρήσαμε ακριβώς το τυπικό μας, την τάξη μας, την προσευχή μας, τις λειτουργίες, κάθε μέρα την εξομολόγηση, την ακρίβεια στις ομιλίες και ζούσαμε πάρα πολύ όμορφα, έως ότου ο Θεός έκρινε, αποφάσισε και πήρε τον Γέροντα στους Ουρανούς.

Τη μνήμη της εξόδου ο Γέροντας προσπαθούσε με την διήγηση διαφόρων Ιστορικών γεγονότων να μας την εμφυτεύσει πολύ βαθιά, για να έχουμε αδολεσχία πνευματική και για να λεπτύνει η συνείδησή μας προς καλύτερη αυτοκριτική, την οποία επιμελέστατα εφρόντιζε κι ο Γέροντας, κυρίως το βράδυ. Μας έλεγε ότι κάθε βράδυ στην αγρυπνία εξέταζε σε τι έσφαλε, ποιο πάθος κινήθηκε την ημέρα, ποιοί λογισμοί πέρασαν απ' το νου του κι αμέσως, όπου έβλεπε ότι έσφαλε, ζητούσε συγχώρηση κι έπαιρνε απόφαση για ένα καινούργιο ξεκίνημα και ανάλογο για το κάθε πάθος αγώνα την επόμενη μέρα. Σε όλη του τη ζωή δεν έκαμνε τίποτε άλλο, παρά να εξετάζει τη συνείδησή του, να την συμβουλεύεται και να της κάμνει υπακοή. Κι έτσι έφθασε στο σημείο να μην τον κατηγορεί σε τίποτε. Από δω η παρρησία στην προσευχή, από δω η σιγουριά για τον Παράδεισο. Το ίδιο συνιστούσε και σε μας. Όταν κουραζόμαστε από τη νοερά προσευχή, μας συνιστούσε μελέτη, θεωρία πνευματική, αυτοκριτική και πάλι να επανερχόμαστε στη νοερά προσευχή. Και οι διδασκαλίες διανθίζονταν με διάφορα γεγονότα και ανάλογα περιστατικά Πατέρων και γνωστών μοναχών.

Όταν επρόκειτο να κοιμηθεί ο Γέροντάς του ο γέρο-Εφραίμ, τον ρώτησε σαν αρχάριος που ήταν αν είχε πληροφορία ότι θα σωθεί. Ο γέρο-Εφραίμ του απάντησε

πως νιώθει ότι όλοι θα σωθούν και μόνον αυτός θα πήγαινε στα αριστερά του Χριστού. Και το δικαιολογούσε ύστερα αυτό ο Γέροντας λέγοντας ότι ο Θεός θέλοντας να προφύλαξει τον άνθρωπο στο τέλος της ζωής του από την κενοδοξία και την υπερηφάνεια, που μπορεί να τον οδηγήσουν στην απώλεια, τον κάνει να αισθάνεται πολύ αμαρτωλός.

Μία συνοδεία είχε φιλικές σχέσεις με τον Γέροντα και τον Γέροντα Αρσένιο και τους επισκέπτονταν για συμβουλές και πνευματική ωφέλεια. Ο π. Ιωαννίκιος, ο νεώτερος αδελφός της συνοδείας, ένα χαριτωμένο, γεροδεμένο παιδί απέκτησε πιά στενή πνευματική σχέση με τον Γέροντα και τον συμβουλευόταν σε θέματα προσευχής. Οι συμβουλές του Γέροντα είχαν αποτέλεσμα μέσα του και σε λίγο η προσευχή άρχισε να λέγεται άνετα και να του δημιουργεί καρδιακή θέρμη, οπότε ο νέος μοναχός επιδόθηκε ολόψυχα σ' αυτή την ευλογημένη εργασία. Το Θέλημα όμως του Θεού ήταν ο μοναχός αυτός να φύγει ενωρίς από τη ζωή αρρώστησε από φυματίωση, η οποία τότε ήταν ανίατη και θανατηφόρα. Οι της συνοδείας του τον περιποιόνταν στα σωματικά, αλλά και τον προετοιμάζαν για τον άλλο κόσμο. Το ίδιο έκανε κι ο Γέροντάς μου, ο οποίος, όταν διαπίστωσε ότι ο π. Ιωαννίκιος δεν μπορούσε πλέον λόγω γενικώτερης κατάπτωσης των δυνάμεών του να ανηφορίζει μέχρις αυτόν, προσφέρθηκε να κατεβαίνει ο ίδιος τη νύχτα, την ώρα της ακολουθίας με το κομποσχοίνι, ώστε να τον βλέπει, να τον τονώνει και να τον προετοιμάζει για την έξοδο.

Όταν πλέον ο Γέροντας διαπίστωσε ότι πλησιάζει η ημέρα της κοιμήσεως του είπε, όταν θα ανηφορίζει προς τα πάνω με τον άγγελό του, να περάσει να τον χαιρετήσει. «Να 'ναι ευλογημένο Γέροντα», ήταν η απάντηση του υποτακτικού. Σε λίγες μέρες κι ενώ ο Γέροντας με τον π. Αρσένιο κάθονταν έξω κι έφτιαχναν σταυρουδάκια, πέρασε ο π. Ιωαννίκιος από κει, για να τον χαιρετήσει. Ο Γέροντας τον αισθάνθηκε, το είπε στην συνοδεία και σε λίγο ακούστηκε κάτω από τα κελιά των μοναχών αυτών το καμπανάκι, δηλωτικό του θανάτου του π.Ιωαννικίου. Τόσο μεγάλη ήταν η υπακοή του μοναχού αυτού προς τον Γέροντα, παρά το ότι τον είχε Γέροντα μόνον «δυνάμει».

Λίγες μέρες προ της δικής του κοιμήσεως προς νουθεσία μου και βοήθεια πνευματική ο Γέροντας μου είπε: «Παιδί μου νιώθω μέσα μου ολόκληρο Παράδεισο. Χάρι πολύ μεγάλη, ευλογία Θεού. Βλέπεις οι κόποι της νεότητος τι κέρδος έφεραν. Βλέπεις ότι τίποτε δεν πήγε χαμένο; Το κάθε τι το μέτρησε ο Θεός. Και για ένα ποτήρι νερό αξιώνεται μισθού ο Χριστιανός. Πολλώ μάλλον οι κόποι οι μοναχικοί ενώπιον του Θεού τυγχάνουν ανταποδόσεως εδώ μεν με χάρη και ευλογία, στον άλλο κόσμο κατατίθενται στην τράπεζα του Θεού. Και όταν ο μοναχός απέλθη από τούτον τον κόσμο, όλο αυτό το ποσόν θα το «σηκώσει», όταν βρεθεί επάνω στον

άλλο κόσμο. Δηλαδή οι καταθέσεις των κόπων τον περιμένουν και ανάλογα του ποσού που θα έχει απ' εντεύθεν κατατεθεί εκεί θα γίνει και ο άνθρωπος πλούσιος εν τω Παραδείσω».

Τέλος ήλθε και ο καιρός της αναχωρήσεώς του. Τον θάνατο τον ανέμενε σ' όλη του την ζωή. Γιατί η παραμονή του εδώ ήταν αγώνας και κόπος και πόνος. Λαχταρούσε η ψυχή του ανάπαυση, και το σώμα του επίσης. Και σ' εμάς, παρ' ότι απ' αρχής μας είχε εμφυτεύσει έντονη την μνήμη του θανάτου, μας έκανε πολύ δυνατή εντύπωση η εξοικείωσή του με το φοβερό μυστήριο του θανάτου. Έδειχνε ότι ετοιμάζεται για πανηγύρι. Τόσο η συνείδησίς του τον πληροφορούσε για το έλεος του Θεού. Όμως τις τελευταίες μέρες έκλαψε πάλι πέραν του συνηθισμένου. Του λέει ο γέρο- Αρσένιος, να τον παρηγόρησει: «Γέροντα, τόσους κόπους, τόση προσευχή έκανες σ' όλη σου τη ζωή, τόσα κλάματα, πάλι κλαις;». Τον κοίταξε ο Γέροντας και αναστέναξε: «Έ, γέρο-Αρσένιε! Αλήθεια είναι αυτά που είπες, αλλά άνθρωπος είμαι. Μήπως γνωρίζω αν ήσαν αρεστά όσα έπραξα στο Θεό μου; Αυτός Θεός είναι- δεν κρίνει καθώς εμείς οι άνθρωποι. Και μήπως θα ξαναγυρίσουμε πάλι εδώ, για να κλάψουμε; Τώρα ο, τι προλάβει ο καθένας μας. Όσο πενθήσει και κλάψει, τόσο θα παρακληθεί».

Σας έχω πει και άλλοτε για την αγάπη του προς την Παναγία μας. Ήταν ανωτέρα κάθε περιγραφής. Μόνο που ανέφερε το όνομά της τα μάτια του έτρεχαν. Την παρακαλούσε λοιπόν από καιρό να τον πάρει, να ξεκουρασθεί. Και τον εισήκουσε. Τον επληροφόρησε ένα μήνα πριν για την αναχώρησή του. Με κάλεσε τότε ο Γέροντας και μου είπε τι να ετοιμάσουμε.

Την παραμονή της κοιμήσεώς του —14 Αυγούστου 1959 — πέρασε να τον δει ο κ. Σχοινάς από τον Βόλο, με τον οποίον ήταν πολύ γνώριμοι. «Τι κάνετε, Γέροντα, του λέγει, πως πάει η υγεία σας;» Άύριο φεύγω, Σωτήρη. Όταν ακούσεις τις καμπάνες, να θυμηθείς τον λόγο μου».

Την άλλη μέρα στη λειτουργία της Παναγίας μας ο Γέροντας έψαλε με κόπο το Τρισάγιο και την ώρα που κοινώνησε τα Άχραντα Μυστήρια είπε: «εφόδιον ζωής αιωνίου». Όταν ξημέρωσε, ο Γέροντας παρέμενε καθισμένος (λόγω δύσπνοιας) στη μαρτυρική του πολυθρόνισσα στην αυλή του ησυχαστηρίου μας, περιμένοντας την ώρα και την στιγμή. Ήταν σίγουρος για την πληροφορία που του είχε δώσει η Παναγία μας, αλλά βλέποντας την ώρα να περνά και τον ήλιο να ανεβαίνει του ήλθε κάτι σαν στενοχώρια, σαν αγωνία για την καθυστέρηση. Με φωνάζει και μου λέει: «Παιδί μου, γιατί αργεί ο Θεός να με πάρει; Ο ήλιος ανεβαίνει και εγώ είμαι ακόμη εδώ!». Βλέποντας εγώ τον Γέροντά μου να αδημονεί του λέω με θάρρος: «Γέροντα, μη στενοχωρήστε.

Τώρα εμείς θα κάνουμε ευχή και θα φύγετε». Τότε σταμάτησαν τα δάκρυά του. Οι

πατέρες, ο καθένας το κομποσχοίνι και έντονη την ευχή. Δεν πέρασε ένα τέταρτο και μου λέει: «Κάλεσε τους πατέρες να βάλουν μετάνοια, διότι φεύγω». Βάλαμε την τελευταία μετάνοια. Μετά από λίγο σήκωσε τα μάτια του ψηλά και κοιτούσε επίμονα για δύο περίπου λεπτά. Κατόπιν γυρίζει και λέει: «Όλα τελείωσαν. Φεύγω. Ευλογείτε!». Και με τις τελευταίες λέξεις έγειρε το κεφάλι του δεξιά, ανοιγόκλεισε δύο-τρεις φορές ήρεμα το στόμα και τα μάτια και αυτό ήταν! Θάνατος όντως οσιακός. Δεν θα ξεχάσω ποτέ το αίσθημα που κυριαρχούσε τότε μέσα μας. Μπροστά μας είχαμε νεκρό και μέσα μας ζούσαμε ανάσταση. Κι από τότε αυτό το αίσθημα συνοδεύει πάντοτε την μνήμη του Γέροντα μέσα μας. Τώρα επάνω εκεί που βρίσκεται, βλέπει πió καθαρά τα πράγματα πως γίνονται. Μας βλέπει πως εργαζόμεθα. Προσεύχεται, πρεσβεύει, παρακαλεί τον Θεό να μας φροντίζει κάπως περισσότερο, γιατί εμείς δεν έχουμε την άσκηση τη δική του. Βλέπει τους κινδύνους που διερχόμεθα, τις ατασθαλίες μας, τα πάθη μας, τα σφάλματά μας, βλέπει τόσα και τόσα και παρακαλεί τον Θεό να γίνει ίλεως. Είθε οι ευχές του να μη πάψουν ποτέ να μας σκεπάζουν όλους μας στη διάρκεια της επίγειας ζωής μας και στον αγώνα μας για την βασιλεία των ουρανών.

Πηγή: [Αγία Ζώνη](#)